

Våroljeväxter

Odlingen av våroljeväxter fortsatte att öka under 2013 jämfört med 2012 och de senaste tio åren. Totalarealen i hela landet var 51 800 hektar. Ökningen har huvudsakligen skett inom vårrapsodlingen, men även odlingen av vårrybs ökade något jämfört med 2012, till 2 500 hektar, vilket motsvarar fem procent av våroljeväxtodlingen. Den största odlingen av våroljeväxter återfinns i Mälardalen (F-området) och västra Sverige (E-området), vilket också innebär att den största sortprovningen sker i dessa områden.

Liksom de senaste åren har ingen sortprovning av vårrybs utförts under 2013, vilket innebär att det inte finns några försöksresultat att redovisa i denna gröda.

Vårraps

Avkastningen i försöken har under 2013 varit normal, men med olika skördenivåer i respektive skördeområden. Ett stort antal sorter har provats och hybridsorterna dominerar nu bland de provade sorterna. Hybridsorterna uppvisar en högre skörd än linjesorterna och många sorter har en högre avkastning än mätarsorten Brando.

Under 2013 utfördes tio sortförsök (OS7-1) i vårraps i Sverige. Sådden av de olika försöken utfördes mellan den 23 april och den 20 maj. Sådden skedde i allmänhet under goda förhållanden, men den torra väderleken under en stor del av växtsäsongen bidrog till en relativt låg skörd speciellt i västra Sverige, men även i Mellansverige. Två försök kasserades av olika anledningar, vilket innebär att det finns resultat från åtta försök. Försöksskörden var utdragen i tiden och det första försöket skördades den 28 augusti, medan det sista försöket var skördat den 7 oktober. De flesta försök skördades under goda förhållanden med låga vattenhalter, men några försök hade sorter med skördevattenhalter upp emot 25 procent. Avkastningen har i försöken i

genomsnitt för hela landet varit normal, men i södra Sverige var skörden klart över normal, medan det motsatta förhållandet rådde i västra Sverige. Mellan enskilda försök har avkastningen för mätarsorten Brando varierat från 1 700 upp till 3 440 kg frö per hektar. Råfettskörden har varierat mellan 720 och 1 443 kg per hektar. Den högst avkastande sorten i ett enskilt försök vad gäller fröavkastningen var 4 010 kg per hektar och med en råfettskörd på nästan 1 540 kg per hektar.

Sortbeskrivningar

Under 2013 har ett stort antal sorter provats och hybridsorterna dominerar nu antalsmässigt över linjesorterna. Brando är mätarsort. Vissa sortegenskaper redovisas i tabell 2. Skillnaden i mognadstid är liten mellan sorterna. Mätarsorten är medelsen. Tidigast är DLE 1210 Holm och Mirakel, medan Makro, DLE 1211 Coltan och SW Q2868 mognar 4–5 dagar senare än dessa. Stjälkstyrkan är god för de flesta sorter. Särskilt stjäлкstyva sorter är Mirakel, DLE 1212 Tappas och SW R2872. Svagast stjäлкstyrka har Axana och Ability. Strålängden varierar ganska mycket mellan sorterna. Längst är SW R2872, Makro och SW R2873, medan Mosaik och DLE 1210 Holm är särskilt korta. Variationen i råfettthalt är relativt liten mellan sorterna. Högst råfettthalt har DLE 1211 Coltan, Makro, Mirakel och SW R2873. Den lägsta råfettthalten uppvisar Tamarin och Larissa. För mer ingående beskrivningar av sorternas egenskaper hänvisas till ”Sortval” utgiven vid SLU.

Tabell 1. Vårrops. Områdesvis avkastning, råfettskörd 2013.
Flerårsmedeltal 2009-2013. Mätare Brando

Sort	A-B-området		A-området	B-området
	2013	Medel 2009-2013	Medel 2009-2013	Medel 2009-2013
SW Brando J2827 H, frö, kg/ha	3130	2850	2750	3010
råfett, kg/ha	1300	1190	1150	1230
rel.tal	100	100	100	100
RG Dodger 40101 H EU (SSd)	115	113	109	119
RG Swifter 40104 H (SSd)	113	112	105	121
SW Majong H EU	115	111	113	110
NPZ Osorno H (SW)	115	109	108	110
DLE 1212 Tappas H (SW)	110	108	112	104
SW Q2868 H	115	108	109	108
DLE Mirakel 1004 H (SW)	121	107	106	111
DLE 1211 Coltan H (SW)	112	107	111	102
DLE Doktrin 1108 H (SW)	110	106	108	105
SW Pilani Q2862 H	105	105	104	106
SW Askari Q2863 H	110	105	109	101
SW R2873	118	104	106	103
RG Axana H (SSd) EU	107	102	97	110
SW Lennon P2855	114	101	101	102
DLE 1210 Holm H (SW)	104	101	100	103
NPZ Makro SR11409 (SW)	112	100	105	92
SW Zappa K2835 H EU	104	98	98	99
SW Mosaik L2840	96	97	108	84
SW R2872 H	105	97	105	88
SW Tamarin EU	96	92	96	88
RG Larissa 4508 EU (SSd)	99	88	89	88
DSV Ability (SSd) EU	97	83	87	78
KnT Silver Shadow (SSd) EU	87			
SW Legolas P2858 H EU	115			
NPZ Smilla H EU	105			
RG 40201 H (Bay) EU	124			
JT James (SSd) EU	82			
SW S2879 H	107			
SW S2880 H	101			
SW S2881 H	98			
DLE 1313 H (SW)	126			
DLE 1314 H (SW)	120			
DLE 1315 H (SW)	110			

H efter sortnamnet anger hybridsort.



Tabell 1. forts. Vårrops. Områdesvis avkastning, råfettskörd 2013.
Flerårsmedeltal 2009-2013. Mätare Brando

Sort	D+E-området		F-området	
	2013	Medel 2009-2013	2013	Medel 2009-2013
SW Brando J2827 H, frö, kg/ha	1880	2410	2660	2610
råfett, kg/ha	830	1050	1180	1130
rel.tal	100	100	100	100
DLE Mirakel 1004 H (SW)	137	115	107	106
DLE 1211 Coltan H (SW)	123	112	113	109
DLE 1212 Tappas H (SW)	124	112	105	101
SW Pilani Q2862 H	111	109	93	99
RG Swifter 40104 H (SSd)	114	109	105	95
DLE Doktrin 1108 H (SW)	123	108	105	103
SW Majong H EU	122	106	106	105
RG Dodger 40101 H EU (SSd)	123	106	108	99
RG Axana H (SSd) EU	124	105	108	97
SW Q2868 H	112	104	103	98
SW Lennon P2855	120	103	101	97
NPZ Osorno H (SW)	121	103	110	104
SW Askari Q2863 H	112	103	107	102
DLE 1210 Holm H (SW)	122	102	101	97
SW R2872 H	105	102	102	106
NPZ Makro SR11409 (SW)	115	101	111	102
SW Mosaik L2840	108	98	102	100
SW Zappa K2835 H EU	109	98	104	97
SW R2873	109	98	98	97
SW Tamarin EU	98	95	95	89
RG Larissa 4508 EU (SSd)	100	91	99	90
DSV Ability (SSd) EU	78	85	97	89
KnT Silver Shadow (SSd) EU	87		98	
SW Legolas P2858 H EU	102		103	
NPZ Smilla H EU	122		98	
RG 40201 H (Bay) EU	130		113	
JT James (SSd) EU	99		97	
SW S2879 H	114		103	
SW S2880 H	104		94	
SW S2881 H	97		93	
DLE 1313 H (SW)	140		118	
DLE 1314 H (SW)	137		117	
DLE 1315 H (SW)	128		105	

H efter sortnamnet anger hybridsort.

Tabell 2. Vårrops. Odlingsegenskaper, frökvalitet och sjukdomskänslighet, 2009-2013. Hela landet

Sort	Stjälkstyrka %	Strållängd cm	Mognad dagar	Råfett % av ts	Bomullsmögel %
SW Brando J2827 H	81	123	121	47,6	7
RG Larissa 4508 EU (SSd)	85	122	121	47,2	8
SW Mosaik L2840	84	115	121	47,8	6
SW Zappa K2835 H Eu	87	129	121	47,7	5
NPZ Makro SR11409 (SW)	87	132	124	48,7	5
SW Tamarin EU	86	125	120	46,5	5
SW Lennon P2855	88	123	121	48,1	8
DLE Mirakel 1004 H (SW)	89	125	119	48,6	9
SW Majong H EU	84	124	121	48,3	9
NPZ Osorno H (SW)	83	128	122	48,4	6
RG Axana H (SSd) EU	77	125	120	48,4	7
DSV Ability (SSd) EU	79	126	121	48,1	8
SW Pilani Q2862 H	88	122	121	48,0	4
SW Askari Q2863 H	86	122	121	47,8	6
DLE Doktrin 1108 H (SW)	88	125	121	48,4	8
RG Swifter 40104 H (SSd)	85	124	122	48,5	7
RG Dodger 40101 H EU (SSd)	86	128	121	48,2	8
DLE 1210 Holm H (SW)	84	115	118	48,0	2
DLE 1211 Coltan H (SW)	84	130	123	49,4	5
DLE 1212 Tappas H (SW)	89	122	120	48,3	6
SW Q2868 H	87	130	123	48,1	5
SW R2872 H	89	134	122	47,9	5
SW R2873	86	131	121	48,6	5

H efter sortnamnet anger hybridsort.

Resultat

Hybridsorter har i genomsnitt haft den högsta avkastningen både under 2013 och i ett flerårsmedeltal. Sett till hela landet har många sorter avkastat mer än mätarsorten Brando under 2013 med högst skörd för de nyare hybridsorterna, DLE 1313, DLE 1314 och RG40201 samt Mirakel. I genomsnitt för flera år har Mirakel, DLE 1211 Coltan och Majong haft den högsta avkastningen. Bland linjesorterna är det Lennon, SW R2873 och Mosaik som haft den högsta avkastningen både under 2013 och om man ser till flerårsmedeltalet.

I tabell 1 redovisas resultat för 2013 i de odlingsområden, där tillräckligt försöksunderlag finns. I alla odlingsområden redovisas flerårsresultat från tidsperioden 2009–2013. Sedan några år har D- och E-områdena slagits samman, vilket innebär att endast ett resultat presenteras för D+E-området gällande 2013 och femårsmedeltalet. Skörden har under 2013 varit högst i A-B-området. Sett till ett flerårsmedeltal är avkastningen ganska lika i de olika odlingsområdena, men med övervikt för B-området.

Område A (län M och N). Här sker sortprovning i liten omfattning och här redovisas endast flerårsresultat. I medeltal för fem år har flera sorter högre avkastning än Brando, med allra högst för Majong, DLE 1212 Tappas och DLE 1211 Coltan.

Område B (län L, K, H och I). Även i detta område sker sortprovningen i relativt liten omfattning och här redovisas endast flerårsresultat. Många sorter har haft en högre avkastning än Brando. Allra högst skörd hade RG Swifter, RG Dodger och Mirakel.

Sett till hela södra Sverige (A-B-området) har avkastningen i försöken under 2013 varit mycket hög, speciellt i försöket i Skåne. Många nyare sorter, liksom Mirakel, har haft en bra avkastning. Sett till det senaste femårsmedeltalet har RG Swifter, RG Dodger och Majong uppvisat den högsta skörden.

Område D (län E) och område E (län O, Pn, R och del av S) redovisas sedan några år tillsammans som ett område, eftersom odlingsförutsättningarna anses vara ganska likartade. I tabellen redovisas resultat från 2013 och femårsmedeltalet för det sammanslagna området D+E. Avkastningen har under 2013 varit klart lägre än medeltalet för de senaste fem åren i mätarsorten Brando, troligen till stor del beroende av den torra väderleken. De flesta sorterna har haft en högre avkastning än Brando med mycket hög avkastning för de nyare sorterna DLE 1313 och DLE 1314 samt Mirakel. Om man ser till de senaste fem årens medelavkastning har särskilt Mirakel, DLE 1211 Coltan och DLE 1212 Tappas haft en hög avkastning.

Område F (län AB, C, D, T och U). Råfettskörden har i försöken under 2013 i detta område varit i nivå med de senaste fem årens medelskörd räknat på mätarsorten Brando. Även i detta område har många sorter haft en högre avkastning än Brando och med högst skörd för de nyare sorterna DLE 1313, DLE 1314 och RG 40201 samt DLE 1211 Coltan och Makro. I genomsnitt för de senaste åren uppvisar samt DLE 1211 Coltan, Mirakel, SW R2872 och Majong den högsta skörden.